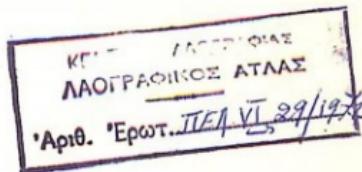


ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ  
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ  
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ  
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14  
ΑΘΗΝΑΙ (136)



Δ!  
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ  
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ



ΑΘΗΝΑΙ 1968  
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Τελονάριος 1971

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΟΗΝΩΝ

1. Έξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) .. Δ.Ρ.Ο.Σ.Ο.Γ. + γ.τ. ....  
 (παλαιότερον όνομα: Μ.Π.Α.Σ.Ι.Ο.Ν., ) , Επαρχίας Κ.Ο.Ρ.Ι.Ν.Ω.Ι.Α.Σ.,  
 Νομού ... Ν.Ο.Ρ.Ι.Ν.Ω.Ι.Α.Σ. ....
2. Όνοματεπώνυμον τοῦ ἔξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Σ.Τ.Υ.Γ.Γ.Ι.Ω.Ν.Ο.Σ.  
 Τ.Α.Β.Ο.Υ.Δ.Φ.Η.Σ. .... ἐπάγγελμα .. Δ.Ι.Ω.Σ.Σ.Κ.Γ.Γ.Ο.Σ. ....  
 Ταχυδρομική διεύθυνσις Δ.Ρ.Ο.Σ.Ο.Γ.Η.Γ. .... Κ.Τ.Υ.Μ.Φ.Δ.Γ.Γ.Α.Σ. Κ.Ο.Ρ.Ι.Ν.Ω.Ι.Α.Σ.  
 Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἔξεταζόμενον τόπον. Ο.Σ.Η. .... 4. φίγιες.
3. Ἀπό ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίαι :  
 α) όνομα καὶ ἐπώνυμον Α.Ν.Τ.Ω.Ν.Ι.Ο.Σ. .... Κ.Ο.Ρ.Δ.Α.Γ.Δ.Σ. ....

ήλικια.. 55.... γραμματικαὶ γνώσεις .. δεκατέσσερας. Σ.Τ.Υ.Γ.Γ.Ι.Ω.Ν.Ο.Σ.  
 τόπος κατοικείας Δ.Ρ.Ο.Σ.Ο.Γ.Η.Γ. ....  
 Κ.Ο.Ρ.Δ.Α.Γ.Δ.Σ. ....

# ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

## Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζουσι διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ βοσκήν ποιμνίων ; Β. Η. Ι. Μ. Ν. Λ. Θ. Ν. Δ. Φ. Ε. Ο. Ι. Α. Ζ. Ε. Ν. ....  
 ιαρχαεῖσθαι. Διὰ σποράν. Μαίαν π.θ. Ε. Σ. Ε. Ρ. Ο.Ν. διὰ. Β. Ο. Σ. Η. Η. Ν. ....  
 "Υπῆρχον αὔται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικά διαστήματα ; .. Σ. Χ. Ν. Δ. Α. Δ. Σ. Σ. Σ. Λ. Κ. Λ. Α. Ε. Σ. Σ. Λ. Δ. Ε. Σ. Σ. Σ. Δ. Λ. Σ. Σ. Σ. Σ. Σ. ....
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ιδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,  
 δηλ. εἰς τοὺς χωρικούς β) εἰς γαιοκτήμονας ("Ελληνας ἢ Σένους, ὡς π.χ. Τούρκους") γ) εἰς Κοινωτήτας δ) εἰς μονάς κλπ. Δ. Σ. Φ. Σ. -  
 μεν. Δ. Σ. Φ. Σ. μ. Σ. Φ. Σ. - (Δ. Σ. Φ. Σ. Φ. Σ.) ....
- 3) Ο πατήρ διατήρει τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διαγεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του ; .... Ν.α. ....

β'. 1) Οι κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; Ασχολούνται μόνον τὴν γεωργίαν .

γεωργίαν... πλοιαρίου... πλοιαρίου... πλοιαρίου... πλοιαρίου...

2) Οι τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; Αἰνιάνικοι επαντοποιοῦνται .

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὅρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ δλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;

.....

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.) ..... Ποια ἦτο ἡ κοινωνική των θέσις ;

.....

3) Ποια ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα)

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἔργαται, ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θερισμὸν τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγιτὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Άπο ποὺ προήρχοντο οὗτοι ἡσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναικες ; ποίαν ἀμοιβήν ἐλάμβανον ἡμερομισθίων εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ;

.....

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Εάν να, διὰ ποίους τόπους προήρχοντο ;

.....

6) α) Οι νέοι καὶ αἱ γέναι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἔργασίας ; ..... Ηδηστατικός .....

.....

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἔργάται ..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζῆδες), πραματευτάδες (έμπτοροι) κλπ. ;

Καὶ τοις ἔργοις τοῖς τεχνίταις .....

- δ'. 1) Πώς έλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: μὲν ζωϊκήν κόπρον  
(βιῶν, αίγοπροβάτων κλπ.), φυτικήν (μὲν καῦσιν: α) τῆς καλα-  
μίδης μετά τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ μὲν κάλυψιν (παρά-  
χωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὄργωματος; . . . .

Μ.τ. Γ.α. ι. π. η. ν. ΙΙΙ.ο.ε.ρ.θ. ....  
.....  
.....

- 2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον  
σας; . . . . . 1935

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν, ἄροτρον καὶ οἱ γεωργί-  
και μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; . . . . . 1930

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).  
Εἰς ποια κτήματα ἔχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;  
Ποῖος κατεσκεύαξε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποὺ ἐγινέτο ἢ προμή-  
θεῖα αὐτοῦ; . . . . . Μονάρχεια . . . . . Αττική . . . . .

Διάδημα... Εδάφη . . . . . Βασιλεία . . . . .  
Διαδηματα. Διάδημα . . . . . Βασιλεία . . . . .  
Διαδηματα. Διάδημα . . . . . Βασιλεία . . . . .

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἑκάστου τύπου  
σιδηροῦ ἄροτρου μὲν τὰς ἀντιστοίχους δυνασίας τῶν μερῶν  
αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρῳ παρατιθεμένου.

1. Χαροπλάσιον 4. Ζ. Η. . . . . 7. Δεκέμβριος 2. 10. Θερινό.

2. . . . . 5. . . . . 8. . . . .

3. Κοντότερον 1. 6. . . . . 9. . . . .



- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει; ) . . . . . 1960

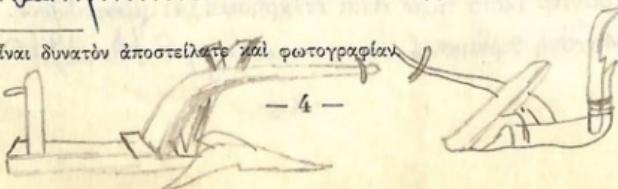
- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ . . . . . 1960

- 4) Μηχανή δεσμάτων τῶν σταχύων (δεματιῶν) .....  
 5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ .....  
 στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιόν ξύλινον ἄροτρον .....  
 ....Οὐδὲ μίη... οὐδὲ γένερχη.....  
 ....  
 ....  
 2) Ποία ἦτο τῇ μορφῇ τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄροτρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;



- 3) Ιχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον<sup>(1)</sup> καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμούς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἔξαρτημάτων αὐτοῦ. Εὕρι θμωι μὲ τὰ δηλριθη 3-4  
 θεματα τα τριαντα  
 1. ....  
 2. ....  
 3. ....  
 4. ....  
 5. ....  
 6. ....  
 7. ....  
 8. ....  
 9. ....  
 10. ....  
 11. ....  
 12. ....  
 13. ....  
 14. ....  
 15. ....

(1) Εἶναι δυνατὸν ἀποστέλλεται καὶ φωτογραφίαι



(Ἐάν ύπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρῳ ἀρίθμησιν).

- 4) Τὸ ὑνὶ τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἥτο (ἢ εἶναι) μᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν; δῆλον πετρωδῶν. – Ἰχνογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνὶ (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἔαν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρῆσιν ἑκάστου.

..... μὲν οὐ μορφῇ τῷ πετρῷ .....



- 5) Ποιογ. τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;

..... Καρπούζο μείζον.

## ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΩΣΗΝΩΝ



..... σπάθην.

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδα, ἀρνάρι, ξυλοφάϊ κλπ.)

..... Σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδα, ἀρνάρι, ξυλοφάϊ, .....



- 8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὅργωμα) ποῖα ζῆσα ἐχρησιμόποιοιῦντο (ἢ χρησιμοποιοῖνται): βόες ἢ ἄλλο ζῆσον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. *Ἄρρητοι μαρτυρίους λέγεται τοιούτοις.*  
 β) Ἐχρησιμοποιοῖντο (ἢ χρησιμοποιοῖνται) διὰ τὸ ὅργωμα δύο ζῆσα ἢ ἐν; ....
- 9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῆσα ἥτο (ἢ εἰναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός;



Σχεδιάστε τὴν μορφὴν τοῦ παλαιοτέρου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ δύναμαστε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἔξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεῦλες, πιζεύλια κλπ.).

1. Ζῆσας οὐρανοῦ τοῦ ζεύγους οὐρανοῦ τοῦ ζεύγους οὐρανοῦ  
 2. Οχυράρες

- 10) Σχεδιάστε ιδιαιτέρως τὴν μορφὴν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.



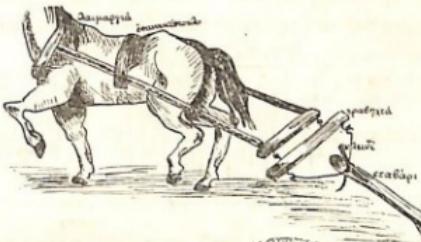
- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὃ ὅποιος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ: λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς φύτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὅργωμα; (Σχεδιάστε αὐτόν).  
*Μανιλί.*



- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὅργωμα δι' ἐνὸς ζώου;

Πῶς γίνεται ἡ ζεῦξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον;

Περιγράψατε καὶ σχεδιάσατε (ἢ φωτογραφήσατε) τὴν σκευήν, τὴν ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον.....



#### ζ. Ἀροτρίασις ( ὅργωμα ) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ στιμεροῦ); 1) ἄνδρας (ό ιδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος). 2) γυναῖκα 3) υπηρέτης. Σημειώσατε ποία τὴν συνθετικὴν εἰς τοῦ τόπου σας.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΑΦΝΗΝΩΝ

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) Φίλοι φίλοι σεβεστούσετε  
ζεύξιμον... μελισσινούσετε... καλλιτεχνούσετε... μηδεμια γράμμα.  
τοιούτοις... γένεται... μελισσινούσετε... καλλιτεχνούσετε... μηδεμια γράμμα.

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

Ομοιότητα:

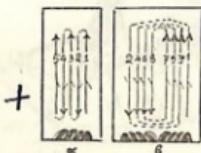
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῷα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ ὅργωμα· μὲν σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῆ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῷων, ἢ ἄλλως; (Περιγραφή, καὶ σχεδίασμα ἢ φωτογραφία).

Αλεξανδρεία... θεοφενταλ... ορθομετρία... ημέρα... γραμμή... ημέρα... ημέρα... γραμμή... ημέρα... γραμμή... ημέρα... γραμμή... ημέρα... γραμμή... ημέρα... γραμμή... ημέρα... γραμμή...

- 4) Σχεδιάσατε πᾶς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίστης πῶς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι μὲ ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ' εύθειαν γραμμήν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

..... *Αλλε! αξέρωνας.. μετ. το δεί κατ. Γρ. σ. Αγρ. ν. ..*

- ἢ ὁργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;



Σημειώσατε μὲ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὄργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ύπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὄργωματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ σχροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορές ἢ σποριές, υτάμες, σαστές, μεσαράδες κ.λ.π.) ;

..... *Αλλε! σπορές...*

- Πῶς ἔχωρίζετο ἡ λωρίς (ἢ σποριά) ; μὲ αὐλακιάν ;

..... *Αλλε! αξέρωνας...*

- 6) Ποῦ ύπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μὲ σκαπτάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται ἄροτρον ;

- 7) Ποῖοι τρόποι ἡ εῖδη ὄργωματος (ἀροτριάσεως) ἥσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μὲ τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιά κλπ. .

..... *Γιαγιάς...*

Εἰς ποια ὄργωματα (σπορᾶς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόφων τούτων  
ἢ ἄλλων. ....

γ) Ἀροτριάσεις (ὄργωματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὄργωματα ἔγινοντο (ἢ  
γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικήν περίοδον. Πῶς λέ-  
γονται (ὄνοματολογία) τὰ ὄργωματα αὐτά; π.χ. καλλουργία,  
διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

..... Φύλακρος .....  
..... Οργαργά ..... Φύλακρος .....  
..... Φύλακρος ..... Φύλακρος .....

2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Απαντήσατε ὁμοίως, ως ἀνωτέρω)

..... Φύλακρος ..... Φύλακρος ..... Φύλακρος .....

## ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ασπαρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρα-  
νάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν στρόφι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

..... Φύλακρος .....

4) Πόσα ὄργωματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κρι-  
θῆς, ἀραβοσίτου, μυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ  
ποίαν ἐποχήν.

..... Φύλακρος .....

5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν.  
π.χ. τὸ δισάκινον εἰς αὐτὸν περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμ-  
βανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἔδαφους;

..... Φύλακρος .....

..... Φύλακρος .....

β) Μὲ ποια γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρί-  
ζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ  
τὴν ἀροτρίασιν (ὄργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἡ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ δόποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἐλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἡ δόποια ἔχει τοποθετηθῆ εἰς τὸ ἐν ἄκρων τοῦ βουκέντρου ἡ μὲ ἄλλον τρόπον; .....

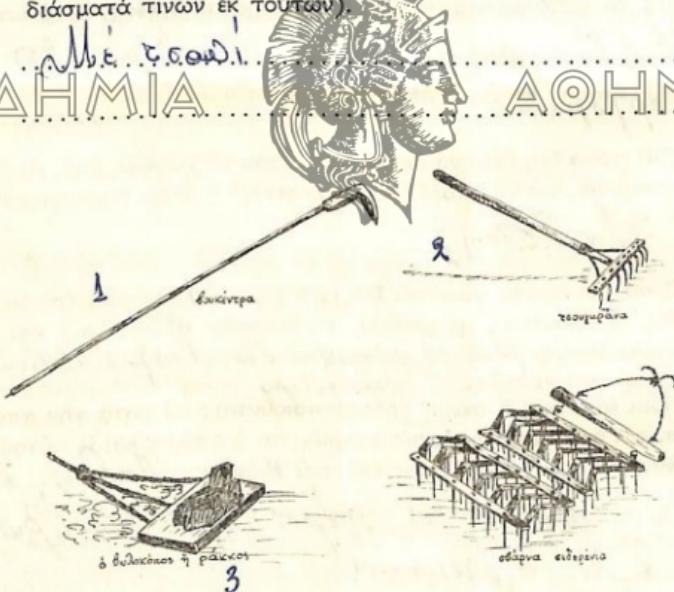
Μὲ... φωνένται... Ο.μοια... μέ... ρέ. θή. αφετ...  
λ. Λ. πληρα... ταγ... ξινενθ. (σεγ. 10).....

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὅργωμα ἴσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); ....Γ.ινεται.....Βα. Ζυκίνες... μαρ...  
καρφωδία... ομοια... μοντένας (σεγ. 10).....

3) Ἡ σκαφὴ μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὄργωθῆ (μὲ σκαλίδα, τσαππὶ κ.ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὅνων ἄνω (1-3) ἑρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἡ φωτογραφία. (Πορετίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ.....

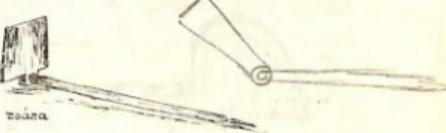
ΑΘΗΝΩΝ



γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἡ τοῦ κήπου π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπτα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

έκάστου καὶ παραθέσατε ίχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) .....

Καστός... θήματα. ήτε ειναι τα. (σελ. 14) Τα σημεία -  
α.. μη.. διαβλητικά.. II) ... Καστός... Καστός.....



- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὅργωμα  
καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ώς καὶ αἱ ἔργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν  
Δικαιοφορεῖς.. Ενορμήσαντο. ή.. Μισθοφόροι.. Βοηθοί..  
Δ. Μητροφόροιαν... Δινόμοι... προστατεύοντες την γενεαλόγη.

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπο-  
ράν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπόρα καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου  
εἶδους. .... Καρπούζια... Καλαμάρια... Καρπούζια... Καλαμάρια...



- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν  
ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ. .... Καρπούζια... Καλαμάρια...

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμή-  
λων ἐσπέρνοντο ἢ ἐφιπτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πραστίες (βραγγίες)  
καὶ ἄλλως. .... Καρπούζια... Καλαμάρια...

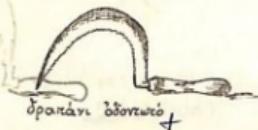
## B. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

### a. Ἐργαλεῖα Θερισμοῦ.

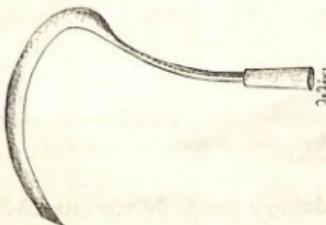
- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.  
(Παραθέσατε τὸ δνομα καὶ ίχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. μὲ τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) .....

.....  
*τέλος δρεπανινη* .....



δρεπάνι ὀδοντωτό



δρεπάνι  
κέ κόψη

'Εὰν ήσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ  
ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρατακοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε. Ἐπίσης νὰ  
σχεδιάσετε τὰ ἔργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. ....

## ΑΚΑΔΗΜΙΑ

## ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἔργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο  
(ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διάτροφὴν τῶν  
ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα) *τέλος μαστιγίου*.



- 3) Ἡ λεπτής (δηλ. ἢ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἔργα-  
λείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτὴ; (σχεδιάσστε αὐτήν).

*τέλος δρεπανινού... τέλος δρεπανινη... τέλος μαστιγίου... τέλος δρεπανινη... τέλος δρεπανινη...*

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἢ χειρολαβή του· (σχεδιάσσατε ἢ φωτο-  
γραφήσατε αὐτήν). Ο σιδηροῦς σκελετός πῶς ἐλέγετο; *τέλος...*

*τέλος... τέλος μαστιγίου... διαδηρούσας αιχμέας... τέλος μαστιγίου...*

- 5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἔργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ά.) ..... *Ο.δ. πληροφρόν.* .....
- 6) Τίτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δῆλος δι' ἔκριζώσεως καὶ σχιδίᾳ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ δοπτρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζῷων (τῆς ρόβης κλπ.) .....

β.' Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνιον ἢ ἄλλο κοπτέρὸν μέσον ὁ σῖτος, ἢ κριθή, ἢ βρώμη, ἢ σίκαλις κλπ. .... *Δ.ε. Σ.γ.ο. 20.-30. Σ.η.. Β.γ.ο. Σ.ο.*

*Δ.ε. Σ.γ.ο. Σ.ο.* .....

- 2) Οἱ στάχυες ποὺ ἔμεναν (ἢ μενοῦν) εἰς τὸ χωράφι μαζὶ μὲ τὴν ρίζαν / μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ ποὺ λέγονται). *Καραβίς*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ὅλα τρόπωπα (γυναῖκες ἢ παιδιά), τὰ ὅποια παρολαμβάνουν ἀπὸ αὐτῶν τὰ δράγματα (δραξίες, πιάσματα, χεριές, χερόβιλα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἥιροι οἱ θερισταὶ ἀποθέτομοι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; .... *Δ.γ.ο.δ.ε.λ.ε.ν.ν.ο. 2.1.9...ο.*

*Δ.εριστάς* .....

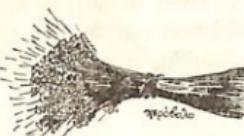
- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; "Οπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς). *Πλευρ. ἀ.έ.ρισ.*

*Το.ρο.θερ.ν.λα. 2.0.-2.5. θεμέλια.* .....

*Θεαματικός Λογοθετικός ν.λα. α.λια.σ.ε.λ.ε.* .....

*Δ.ε.ριστάς τα. β.γ.να.τ. α.ρ.β. τ.έ. μ.ε.λ.ε.ρ,* .....

5) Πῶς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζὶ δράγματα; Πολλαχοῦ κα-  
λοῦνται ἀγκαλιές.



γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποῖοι θερίζουν: ἄνδρες καὶ γυναῖκες; 'Υπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)  
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἥρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν  
σκοπὸν ἀπὸ ὅλον τόπον καὶ ποῖον; . . . .

..... Ἀνδρες ωνται γηραιμες οι οι θερισταί  
επιμέτρηματα περιερχόμενα μηδέ ουδεν  
λάθεν . . . .

- 2) Πῶς ἡμείθοντο οὗτοι με μερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'  
απροκοπὸν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ εἰς χρῆμα ἢ εἰς  
εἶδος; Τὸ δὲ μερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ  
φαγητοῦ; (Παραθέσατε μὲ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν  
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν).

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χειρας πρὸς προφύ-  
λαξιν, Ιδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμὸν; 'Επίστης κατὰ  
τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-  
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται  
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἢ μέση των); . . . .

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχὴ ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; . . . .  
 .... : Να... αληγήω... τραγίζεις θερισμούς μαρτι...  
 .... ήν... Καταγράψατε . . . .
- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. . . . .  
 ..... Οχ ! . . . . .
- .....  
 .....
- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἔνα μέρος αὐτοῦ ἀθέριστον. Τί κάμουν τοὺς στάχυς ποὺ μένουν ἀθέριστοι ; (Εἰς τινας τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυς πλέκουν σταυρὸν ἡ γαθαν, τὴν ὅποιαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπαρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἐθμένειν.

## ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

..... Αθηνα... βία γρατο. Λογογράφια. Επέρνηση.  
 αθεριζα... γ. Βαζαρούρα. Ριζ. γένει. α. Ριζούρα  
 κύρη. γ. . . . .

.....  
 .....

### δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

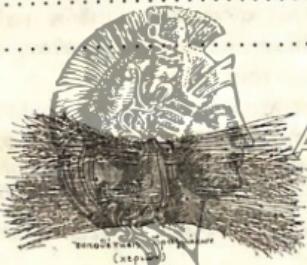
- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἐπρεπει νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; . . . .  
 μεριδ. Ηλ. θερισμο. ανθ. Ηλ. Καρασμο. με...  
 δεματισμ. . . . .
- .....  
 .....

- 2) Πῶς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχυς καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χερίες , ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδένοντο· μὲν κοινὰ σχοινία, μὲν σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μῆτρας ἔχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφίῶν.....

Ο... Δεριδένη... θιανε... ει... Δεριδένη... Κύριας  
Θηριώδεων... θιανελογήνετος... ουρανούντος αλλι...  
Δεματιά... θιό... θρίζη...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ



- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ίδιαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ώρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἄγρου ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ; .....

Διν. νερμενεράνθη... ειτ. ζ. γάνη... Διν. νερμενεράνθη...  
Κή... συγκομιδῆ... Διν. νερμενεράνθη... γάνη...  
Διν. νερμενεράνθη... ειτ. Διν. νερμενεράνθη...

#### ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἥρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; *θιό 1850.*

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς. *Δηλ. Μάρκον  
Γιαν.. μαί.. Μάϊον*

- 2) Πῶς έγίνετο (ή γίνεται) ή έξαγωγή (βγάλσιμο) τῶν γεωμήλων ἀπό τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον η μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν η φωτογραφίαν.

*Δηλ. Βιν. Εγγίγνην*

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΛΑΘΟΝ

1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον η διατροφὴ τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ εἰρηνικὸν χόρτο (π.χ. σανόν, τριφυλλί, βίκον); Εάν ναί, περιγράψατε πῶς έγίνετο η καλλιέργειά του, ἔπειτα η κοπή, η ξήρανσις καὶ η υλοποίηση αὐτοῦ.

*Ναι... το... Εσηγερση... φθινόπωρο... Στερεότελο  
θέλεν. Μαίον... Παρέμπετε... διά... Γιάρων. Ση!...  
φιλο... Φεδομένη... Έτειλα... Φθένερο. μαί... Φεύρ...  
φιλο... στέρω...*

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.). *Κεν. Αλεξ. ον... Δηλ. Αρέωναν.*

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα η φωτογραφίας).

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἔχρησιμο ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετά τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ώς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) Σχέση της με την φύση μεταξύ της δεκάνης και της πλευράς της αδελφής

### Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- a.' 1) Μεταφορά τῶν δηματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλήν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

..... Αλιερεῖται εἰς τὸ ψήνι.

.....

.....

- 2) Πῶς κολεῖται ὁ χῶρος όπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμὸν δεμάτια. Εἰς τίνας τόπους λεγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γινεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν: "Υπάρχει κεκθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως".

Θεμωνοστάσις εἰς σωρόν. Θεμωνιάστρα.

..... Θεμωνιάστρα.

- 3) "Υπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνισμὸν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἔγινετο παλαιότερον ὁ χωρισμὸς τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ὄχυρα εἰς ἄλλον χῶρον, δηλ. ὅχι εἰς τὸ ἀλώνι;

..... Θεμωνοστάσις.

.....

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλήν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν;

..... Εν... οικείω... ωφελείω... αισιοδοσία...

..... Καρπίων.

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ; ἐὰν τοῦτο ἀνήκῃ εἰς πολλάς οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του, δηλ. μὲ ποιάν σειράν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

*Δια... φύλακα... οἱ μορφέεις ν... .*

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; *Αρχέλαος  
και! βροχή... λόγοι... Κλεόβολος* .....

- 7) Εἴδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματάλωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον ἐστρωμένον μὲ πλάκες).  
(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἑκάστου καὶ παραθέσατε σχέδιοσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

*Καλ. ωρφοί φύλακες τα ταραχέα* .....

## ΑΚΑΔΗΜΙΑ

## ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλόνι ἔκστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξεως τοῦ ἀλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνου : καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γυρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρχει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βιῶν καὶ ἀχύρων).

*Εσφεδρα... φύλακα... λόγοι... Κλεόβολος* .....

- 9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξις τοῦ ἀλωνισμοῦ γίνεται ὡρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; .....

*? Ο.η.!* .....

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

νισμόν; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.  
... Καθε.. Νηματες.....



11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως ζῷων (βοῶν, ἵππων κλπ.). *Nai*

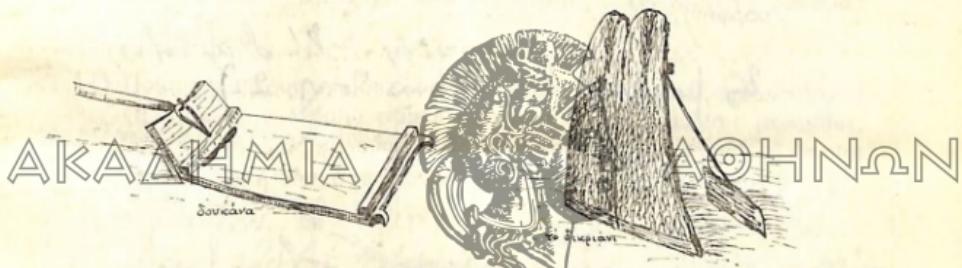
α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροτοίησι τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῷων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιού ~~ξύλινος~~ στῦλος, οψιοις δύο λέτρων (καλούμενος στρυγερός στρουλουρας, δουκανη, βουκανη κ.α.), ἀπὸ τοῦ ὅποιου εξαρτώνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ζῆντον ἄκρου τῶν τὰ ζῶα, ώστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «ὡς ἔρχωνται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.

... Καθε.. Νηματες..... Στρυγερό.. Με.. Νηματες.....  
... Με.. Νηματες.. μοι.. Ι.ηπων.. με.. Κα.. Εγαε.. Νηματες.....  
... Με.. Ζεν.. Ζεν..

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἀλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἀλωνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνόστυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλείες, αἱ δόποια περιβάλλουν τὸν λαιμὸν τῶν ζῷων. Εἰς ἄλλους τόπους εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τὸν τρόπον τοῦτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδεμένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ δόποιον σχηματίζει θηλείες περὶ τὸν λαιμὸν ἐκάστου ζῷου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἵχνογραφήματα).....  
 Μη... μηδεὶς... Ηεριθε... Χλωνσαρ... τελν. γαζι. μόν  
 μεν... γνων.....

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἐν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὡπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίων ἔλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἔξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἔξευγμένων ζῷων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίσου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.



Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷς εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχάνημα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίστης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποϊα δημητριακά. Ἡλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακὰ μὲ ἀλωνιστικὸν μηχάνημα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὅσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἡλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζῷων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; .....

- δ) Άπο ποίαν ώραν τῆς ήμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ τὴν ἔπομένην. ; .....

..... 08:00... θωρακική 17:00: .....

- 12) Ποια ἄλλα ἀλωνιστικά ἐργαλεῖα εἰναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινας τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅπτοιον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

Χειροβιονομονοματικό... Νο! Διαμονικό...  
Δικούλι... Μουκράνια... Σκληρός Καρπός... 22)

## ΑΚΑΔΗΜΙΑ

## ΑΘΗΝΩΝ



- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρων εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅπτοιον δισγράφουν τὰ ζῷα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχάνημα τοὺς ἀκόρτους στάχυς; .....

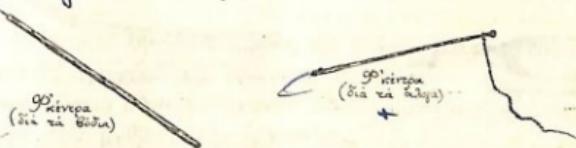
Ο. Ν. Ξενόρροφ:

- 14) Ὅτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὄδηγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζῴων; ('Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὐτὴ βουκέντρι' ἀλλαχοῦ φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευή της; (Σχεδιάσσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα) .....

Οιοδόκασι... Μακρούνον... μήτερα... Ια...  
Ζερέπιον...

- 15) Πῶς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἥδωνίζοντο καθ' ἡμέραν

.....  
ε. Η. ψωτή ή πλάτη... μαζί με... η επιφέρωση... έως την ημέρα.



- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ νὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπόν; (ἐν Κρήτῃ: μάλαμα)

.....  
Μάλαμα.....

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουν: ὁ Ἰδιος ὁ γεωργός μὲ τικά του ζῆσα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοὶ ἀλωνισταί (ἐν Αίτωλίᾳ: βαλμάδες, δηλ. πυοπάνηδες, καλούμενοι ἀλωνιαροτοί καὶ ὄγωνιστες), οἱ ὅποιοι είχον βοδία ἡ ἀλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμὸν

.....  
Ο γεωργός... ο ίδιος... ο γεωργός... Καραβά...  
Μαρέζεδη... Κύνη... Τριγωνικός... αδελήν... ιστρία  
Οντζεμένων... Ειδικά... Δρυνιστής (αργοφρύνος)  
με... Κυριάκην... η ορεστικόν... 10%

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μὲ ζῆσα καὶ μὲ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἀλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυες π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μὲ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

.....

- 19) 'Ο κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ πιούν ξύλου κατεσκευάζετο πόσον μῆκος καὶ πάχος εἶχε καὶ πιοίν τὸ σχῆμά του;

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;  
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου  
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.).....
- .....



'Υπὸ πόσων καὶ ποίων προσσώπων ἐγίνετο' μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; 'Ανελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπί' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν; .....

.....

.....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (έξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.  
'Εγίνετο τοῦτο ἀπ' εύθείας ἐπὶ τοῦ ἔδραφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν;  
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπτε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ
- .....

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων; (Περιγράψατε λεπτο-  
μερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυς,  
παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) .....

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζῷων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου,  
ἐτραγουδοῦντο τραγούδια; Ἐάν ναί, ποιὰ;  
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν  
συντονισμὸν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας;

*N.d.s. Φιλόξενος Αγροτεμάρχης Ηγ. Υπεριστράτη  
και Εγ. Σπλοχής* .....

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας.  
Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνταυρίσμος κλπ.) (Περιγρά-  
ψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) *τοῦ 1950 οἱ παραγγελί-  
κες μηχανές της αγροτικής έργων της Δημοκρατίας της Ελλάς* .....

## ΑΙΓΑΙΑΝΗ ΜΑΤΙΑ ΛΑΟΥΝΗ ΜΑΤΙΑ ΛΑΟΥΝΗ

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ετοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν  
Αίτωλίᾳ: λειῶμα, ἐν Κρήτῃ: μάλαμα). Μὲ ποιὸν ἐργαλεῖον σωρεύεται  
τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα πῶς λέγεται τοῦτο; (εἰς Κρήτην:  
θρινάκι, εἰς Αίτωλίαν καὶ Πελοπόννησον: δικιράνι, ἀλλαχοῦ: δικιργιάνι)  
καὶ ποιὸν τὸ σχῆμα αὐτοῦ. *αλειώματα... μέλιτα... δίκιρα... δίκιρια -  
τα... λειώματα... δίκιρα... δίκιρια... δίκιρια*



‘Ο σηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες;  
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπόν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Ικροφρίζον.....Καρφώνεται.....Νόι διηγείσην.....μερός εἰς  
θρινάκι.....τοῦ.....οὐρῆς.....Σηρένεια.....εἴς θύμο.....πιστεῖ  
γείσοντες.....οἰηταί.....επειδή (25. δικ. Θυατερού)

- 2) Μὲ ποῖον ἔργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ιχνογραφήσατε τοῦτο.....

Φλυάρι.....

## ΑΚΑΔΗΜΙΑ

## ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει) δινδρας, γυναικας εἰδικὸς λιχνιστής ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Υἱοί τοι.....ηδεύοντες.....διγνήματα.....επειδή.....  
ἀνδρες.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἰς τινας τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κοντύλους ἢ τὰ κόμπια; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ώστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ;

Χονδρικά.....Μετά τοῦ μέσου τοῦ.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεῦξις τῶν ζῷων διὰ τὸ δεύτερον, ώς ἀνωτέρω, ἀλώνισμα; Ποῦ ἀπαντᾶται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο; Πῶς λέγεται; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαθούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-  
ηθίζεται τοῦτο . . .

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ὄχυρα,  
πῶς γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα  
χονδρά τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπτια κ.ἄ.) ; . . .

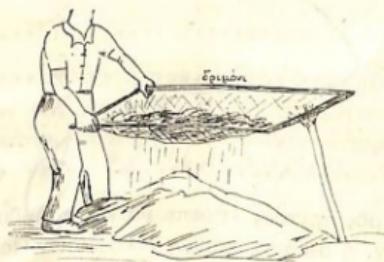
*Μέ! ο! Νόμιμο... ανε... συντηρε,*

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, στορμακρυπτομένων τῶν ξένων αὐτῶν  
ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου; ἢ διὰ ἄλλων μέσων, ως π.χ. κοσκί-

## ΑΚΑΔΗΜΙΑ



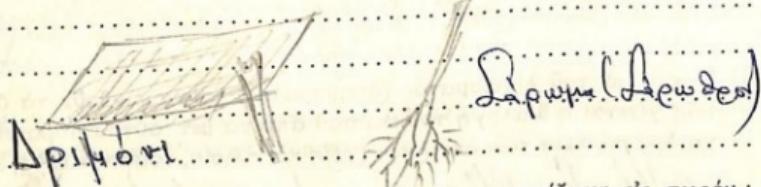
## ΑΘΗΝΩΝ



νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον  
κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὑλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

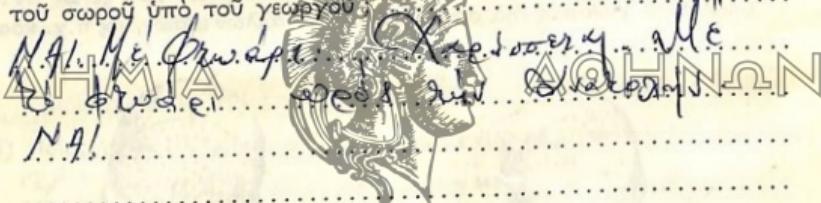
*λίθιον δριμόνιον... καὶ σίδηον δριμόνιον...*



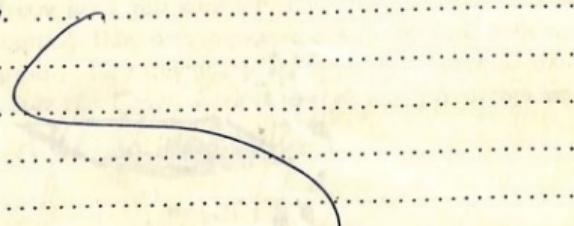
Δριμόνιον

λίθιον (δριμόνιον)

- 7) "Οταν ἔτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπός σχηματίζεται εἰς σωρόν; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀστασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ;



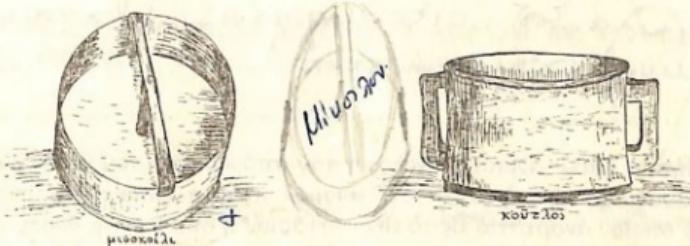
- 8) "Αλλαξ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῆ ὁ καρπός (σῖτος, κριθὴ κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.



- γ'.1) Ποῖαι ὁφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ὄλωνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. "Ηρχετο ὁ δεκατιστής εἰς τὸ ὄλωνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἰπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητά του είς όκαδας, είς κοιλά κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ίχνο-  
γράφημα αύτοῦ βλ. κατωτέρω σχετικάς εἰκόνας).

προτερεό δ. συναριθμ. (Φροντίδης) αν' έμειξεν  
διά δε δοχείον (μινιατύρα) ομοιοποιήσατε. 12  $\frac{1}{2}$ . Ενεργών.



2) Ποια ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ὄλωνι;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυντιάτικο,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΝΑΙ

ΑΘΗΝΩΝ

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,  
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ίχνογραφήματα ἢ φωτο-  
γραφίας αὐτῶν)

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγὴ (ὁ καρπός) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ-  
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-  
κων; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἔκαστην περιπτωσιν τὰς σχετι-  
κὰς συνηθείας)

αι. τα. αγωνιστικα. τελος. διγ. οι. αι. αι. αι.

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρωνα) ἐντὸς τοῦ  
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ὄλωνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εις την υπαιθρον ;

Πρότυ Δικηγορος.

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἄλωνισμα ; .....

. Διὰ τοῦ σικοδιαγρέων μηχανή (μηδενα). Δεξιρούνης.

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατασκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχύων, τὸ δόποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Οχ !

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα της ποῦ φυλάσσεται.  
πρὸ ποίον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΟΗΝΩΝ

Δ. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ υπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστουγέννων, ἐσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκρίες, πρώτη Μαρτίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰουδα), ἐσπέρας τῆς 31 Αύγουστου κλπ.)

Εις ποίας ἡμέρας, ποίαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; .....

2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιά αύτή ; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποῖοι ἀνάπτουν τὴν πυράν παιδιά, ἥλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ; .....

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.  
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναί, ἀπὸ ποιον μέρος ; .....

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ



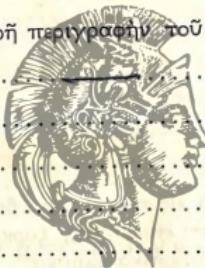
γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ξέρκια, ἀσματα, κρότοι, θόρυβος.  
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα .....

2) Πηδήματα, χοροί γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὸς αὔτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λου-  
λουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιᾶς κλπ.) .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- 4) Καίονται (ἢ ἔκαίοντο) δμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα δμοιώμα  
τοῦ Ἰούδα (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....
- .....
- .....
- .....
- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ παρτυρασθήν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας
- .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ